

MAJAKOVSZKIJ MAGYARORSZÁGON

Magyarországon az irodalom kezdete óta hagyomány volt, hogy a legjobb költők vállalkoztak a külföldi irodalmak nagy műveinek tolmácsolására. Így történhetett aztán, hogy nagy külföldi költők művei a magyar költők hibátlanul zengő, az eredetivel egyenragú tolmácsolásban a magyar irodalom részeivé lettek. Shakespeare »Lear király«-a és »Julius Caesar«-ja Vörösmarty fordításában, — Béranger, Schiller, Heine, Shelley versei Petőfi fordításában, — Arany János Burns-, Shakespeare-, Horatius- és Aristophanes-fordításai és századunk elején Dante »Divina Commediá«-ja s a francia, angol, német költők művei Babits Mihály, Kosztolányi Dezső és Tóth Árpád fordításában: mind, mind a magyar műfordítás-irodalom és ugyanakkor a magyar költői alkotás leg-tündöklőbb példái.

A klasszikus orosz és a szovjet költészet tolmácsolásával más volt a helyzet jó sokáig, — egészen a felszabadulásig. Költőink mindig közvetítő nyelv nélkül, az eredeti nyelvekből fordítottak, — oroszul azonban egyikük sem tudott: ez volt az első és legnagyobb akadály annak, hogy a nagy orosz költők, Puskin, Lermontov, Nyekraszov és a többiek az eredetivel egyenlő értékű művekben szólaljanak meg magyarul. Ezt a hiányt az orosz irodalom rajongó hívei közül többen próbálták pótolni. A legnagyobb sikerrel végezte ezt a feladatot Bérczy Károly, aki 1866-ban magyarra fordította az »Anyegin«-t. Bérczy elsősorban a Bodenstedt-féle német változatra támaszkodott, bár a mű fordítása közben az orosz nyelv elsajátításában is nagy előrehaladást tett. Bérczy fordításának főleg könnyed verselése, szép, bár finomkodó elemekkel átszőtt nyelve, gyöngéd, bár igen sokszor érzélgős hangja miatt nagy sikere volt a maga korában. Egészen a felszabadulásig ez a fordítás mutatott meg legtöbbet az orosz költészet tündéri gazdagságából, bőven és tisztán áradó meleg líraiságából.

Sajnos, Bérczy Károly sikere nem a nagy költőket, hanem csak a jóakarató rajongókat ragadta magával. Zilahy Imre 1866-ban »Északi fény« címmel adta ki Puskin és

Lermontov-fordításait és Szabó Endre »Négy orosz költő« címmel gyűjteményt jelentetett meg Puskin, Lermontov, Nyekraszov és A. K. Tolsztoj verseiből, de a két fordító közül egyik sem volt költő. Tehát a két műfordítás-kötetnek más jelentősége nem volt, mint az, hogy felhívta a magyar költők és a magyar közönség figyelmét az orosz költészet nagy alakjaira.

Ha ez volt a klasszikus orosz költészet helyzete abban a korban, amikor még ezeknek a műveknek a megjelenése nem ütközött akadályba, el lehet képzelni, hogy ez a helyzet csak rosszabbodott a Horthy-fasizmus korában, amikor nemcsak a szovjet irodalom és költészet fordítása volt tilalmas dolog, de a forradalom iránti rokonszenv jelét látták már abban is, ha valaki klasszikus orosz költőt próbált volna fordítani. De még így is, a szellemi ellenállásnak egy pár szép jelét láttuk megnyilatkozni történelmünknek ebben a becstelens korszakában, és éppen az orosz és szovjet költészetrel és Majakovszkij költészetével kapcsolatban.

Nálunk a haladó fiatal írók és költők angol, német és francia szövegek alapján barátkoztak Majakovszkij költészetével. Az elvakult Nyugat-rajongóknak is imponált az a tény, az az »irodalomtörténeti adat«, hogy Majakovszkij erősen hatott a francia költőkre is, többek között Aragonra. De általában zavaros és hamis volt a bennük összeállt Majakovszkij-kép. Nem látták a pózoktól az embert, nem látták az agitátortól, »a rikkancs-vezér«-től a költőt. Amikor Majakovszkijnak hozzám eljutott kötetéből füzetembe másolt verseket és versrészleteket felolvastattam és magyaráltam, nem egyszer szegeztek mellemnek a kérdést íróársaim, azt a kérdést, amelyet a felszabadulás után is hallgattam jónéhány szor, s amelyet ma már egyáltalán nem hallok: »Mondd, te igazán nagy költőnek tartod ezt a Majakovszkijt?«... Kérdésükben ott lappangott a finomkodó művészek sanda gyanúsítása, akik értetlenül húzzák el a szájukat, ha azt látják, hogy egy költő hozzázól, mégpedig nagyon is határozottan és érthetően, a napi kérdésekhez. Pedig

Majakovszkij a legjobb, a legmeggyőzőbb példa volt rá, hogy a költészet mértéke megváltozott, — hogy egészen más szempontból kell elbírálni a költői nagyságot, mint Horatius, Dante, Shakespeare, vagy hogy egy közelebbi és gyakran emlegetett példát mondjak: mint Baudelaire korában! Majakovszkij »Teli torokból« című verse, utolsó verse, amelyet már be sem tudott fejezni, világosan elénk tárja a költészet fogalmáról és rendeltetéséről vallott felfogását, mondjuk így: az ő verselméletét. Nos, ez a vers a költői hitelességnek korunkig még ismeretlen mértékét hagyta rá az utókorra intő példaul. Horáciust említettük az előbb, — ha Horátius »Exegi monumentum«-át és Majakovszkijnak ezt a versét elolvassuk, amelyben ő is a saját költői halhatatlanságáról beszél, világosan látjuk, hogy a jelenkor nagy költője Majakovszkij, aki egy nagy költészet fegyverével harcolt ezért a jelenkorért, — és a jövő költője is Majakovszkij, aki segítette építeni ezt a jövőt... Milyen jellemző reá az a kép, amellyel költészetének jövőjét érzékelteti:

»Az én versem
 áttöri az évek roppant seregét
 S úgy ront ki a fényre
 nyersen
 és tömören,
 erő sugárik róla,
 mint napjaink fényére
 kibukkan a vízvezeték,
 melyhez hajdan rabszolga-hadát
 hajtotta robotra Róma.«

Ez a különösen pasztikus, érzékletes kép, egyúttal jelképe is. Jelképe az egész Majakovszkij-i költészetnek.

Gyakran beszélünk barátainkkal arról az elképzelésről, ami bennem élt Majakovszkij-nak az irodalomba való belépéséről. Ez a belépés elég hangos és feltűnéseltető volt. Elképzeltünk egy templomot, — ez a szimbolista költők temploma, — ahol a »szépség« oltára előtt mormolják ég felé fordult szemmel, verseiket a papok, — amikor a tömjénes mormogásba hirtelen egy szöges bakancs csikorgása harsan bele: Majakovszkij, az új költő szöges bakancsa kopog, csikorog a szentelt köveken. Hetykén lépdel ez a hatalmas termetű férfi. A szent költészet felkent, kenetes papjai felriadnak, ránéznek: ki ez a tiszteletlen fiatalember? És akkor ez a fiatalember meg is szólal, kihívja őket költői versenyre, ezekkel a szavakkal:

»De tudnátok e szerenádót fűjni
 vízvezetékéből vágott furulyán?«

A kérdésből furcsa és friss humor csillog elő, de nagy igazság is, ha jól megfigyeljük a

képet... Vízvezeték-cső: a mindennapi élet valósága, — ezen furulyáznai: a mindennapi témákból varázsolni elő költészetet... Szerettük a forradalom harcaiban és harcairól írott verseit, de mi tagadás, igen tetszett a »Nadrágba bujtt felhő« is, és ennek különösen a 4. részében ezek a sorok:

»Mária!
 Úgy félek elfelejteni nevedet,
 mint a költő fél elfelejteni
 az éjszaka markából kicsavart
 szót, mitől úgy berűg, mint a szerelemtől,
 s mi elhiteti vele, hogy ő a teremtő.
 Testedet én
 ápolva becézem,
 mint a katona, kinek
 féllábát leszakította a gránát
 ápolja, becézi
 egyetlen épen maradt lábát.«

A hasonlatban szereplő kép eredetileg, egyszerűsége és félelmetes realitása mindnyájunkat elragadott. Tudomásunkra jutott annak a története, hogy hogyan írta meg a költő éppen ezt a részletet. Hajnalban felébredt és eszébe jutottak ezek a verssorok. Félt, hogy elfelejti őket (magában a versben is utalást találunk erre az aggodalomra), — villanyt gyűjtött hát, de nem volt semmi írőszerszám a közelében. Az éjjeliszekrény tetején ellenben ott állt egy gyufáskatulya, rátéve egy elhasznált gyufaszál. S a költő fogta a gyufaszálat és kormos végével felröptette a gyufásdobozra emlékeztetőnek ezt a szót: »láb«. Másnap reggelre csakugyan elfelejtette az egészet, de, amikor cigarártára akart gyújtani, észrevette a gyufásdobozra korommal rött írást, — kibetűzte és erről újra eszébe ugrott a hajnalban született vers és leírta az egészet. Egyik szertelen, de igen tehetséges költőtársunk, aki idegenkedett Majakovszkijtól, mint később bevallotta, azért, mert egyéniségét féltette Majakovszkij hatásától, — amikor hallotta ezt az esetet, magára ismert: éjszaka és hajnalban ő is így szokott emlékeztető írásjegyeket róni gyufásdobozára... És ettől kezdve ő is szívébe zárta Majakovszkiját. Lehet, hogy megmosolyogni valók ezek a »gyerekességek«, de van talán abban valami megindító is, hogy elzárva könyvektől, szótáraktól és élő tanúktól, hogyan próbáltuk meg a fasizmus szörnyű éveiben minden áron, ahogy éppen lehetett ébren tartani közöttünk a nagy költő Majakovszkij nevét ebben a korszakban, midőn nálunk nemcsak a haladás hívei ismerték, de a reakció is számontartotta és igyekezett mindenféle képtelen hazugsággal és rágalommal elriasztani a »művelt olvasóközönséget« ennek a »hirhívt« költőnek műveitől. 1927-ben jelent meg Magyarországon egy irodalmi lexikon, akkor amikor

♣Majakovszkij már megírta a »Vladimir Iljics Lenin«-t és a »Harasó!«-t, ezeket a példátlanul nagyszerű lírai hőskölteményeket. Ebben a lexikonban például Majakovszkijról a következő 11 sornyi ismertetés olvasható: »Vladimir Majakovszkij orosz költő 1894-ben született. Az úgynevezett moszkvai kvartett, vagyis a négy imazsiniszta (Marienhof, Sersenevics, Kuszikov és Majakovszkij) költő egyetlen igazán tehetséges tagja. Botrányos életével és izléstelen tartalmú, de formailag szép verseivel vonta magára a figyelmet. Mindent, ami szép és szent, lábbal tapos. A humort torzképekkel helyettesíti. Mint a többi imazsinisztának, neki is a rombolás a főeleme. Néhány forradalmi drámáját előadták Moszkvában, bár irodalmi értékük nincs.« De a haladónak ismert Babits Mihálytól még annyi »nagylelkűség« sem telik ki, amennyit ebben a szégyenletes irodalmi lexikonban tapasztalhattunk. Babits 1935-ben megjelent »Európai irodalom története« című könyvében Majakovszkij nevét meg sem említi, talán abból a polgári bölcsességből indulva ki, hogy aki hallgat, az nem mondhat ostobaságot. Szerb Antalnak 1941-ben megjelent »Világirodalom történetében« Majakovszkij kap úgy négy sornyi méltatást, de nincs köszönet benne: ahány mondat, annyi szándékos ferdtetés, rosszindulatú megjegyzés.

De lássuk ezek után, hogy a jó- és rosszakarató ismertetéseken kívül mi történt annak érdekében, hogy a magyar közönség, akár egy szűkebb közönség is, Majakovszkij költészetét jó fordításokban megismerje. A mennyiségben nem lett volna hiba, a minőségben annál inkább! Többen kísérleteztek Majakovszkij fordításával, főleg nyugati nyelvek közvetítésével, — sajnos, ezek többnyire jóakarató, de költői tehetségben szűkölködő irodalmárok voltak. Ennek következtében, bizony, sokszor ellenkezőjét érték el annak, amit akartak: amikor közönségünk haladó és érdeklődő része elolvasta ezeknek a jóakarató rajongóknak angol, francia, de leginkább német szövegek alapján készült művésziellen fordításait, csalódottan mondott le róla, hogy megismerje az igazi Majakovszkijt, akiről hallomásból tudta, hogy nemcsak forradalmárnak nagy, hanem költőnek is. A jóakarató rajongók közül még aránylag legtöbbet használt az úgynevezett Győry-Juhász-féle »Orosz költészet antológiája«, amelyet a fasiszmus vége felé, az általános fejetlenség zűrzavarában az »Anonymus« könyvkiadó adott ki. Éppen a zűrzavaros viszonyok miatt ez a könyv se kerülhetett bele az élet vérkeringésébe, csak a felszabadulás után kezdtek foglalkozni vele, amikor a fordítóról, Győry-Juhász Jenőről már biztosan tudtuk, hogy a fasiszták áldozata lett. A fordító általában jó szolgálatot tett az

orosz és szovjet költészetnek orosz eredetiből készült, formai hűségre törekvő fordításaival, és a költők versei előtt közölt ismertetésekkel. Költőietleneknek sem voltak mondhatók ezek a fordítások, de valami szelíd és lágy melankólia ömlött el mindegyik fordításán, akár Puskin, akár Majakovszkij szövegét fordította magyarra. Mert Majakovszkij is szerepelt a kötetben, elég mostohán: egyetlen verssel, amelynek a fordító »Az írónépességhez« címet adta (az eredeti cím: »Az író testvérek«). Rímtelen szabadvers lett a csípősen csattogó, ötletes rimelésű Majakovszkij-sorokból! Bizony, ez is inkább ízetlenítőt, mint ízelítőt adott a nagy költő eredeti és erőteljes tehetségéből.

De szerencsére kivételekkel is találkozunk már a Horthy-korszak első évtizedének vége felé. A legnagyobb magyar proletárköltőt, József Attilát gyakran emlegettük és emlegetjük Majakovszkijjal együtt, mint akik mind a ketten az igazi költészet erejével agítálnak a munkásosztály jogaiért és felemelkedéséért. József Attila nemcsak abban követte legnagyobb költőink hagyományait, a fasiszmus alatt, hogy az elnyomott dolgozók igazát hirdette, hanem abban is, hogy elsősorú műfordító is volt. Az »Irodalomtörténet« 1951. évi I. száma érdekes adatot közöl, amely szerint József Attila francia, román és csehszlovák verseken kívül három orosz verset is magyarra fordított, köztük egy Majakovszkij-verset is, a »150.000.000« bevezető versét. A folyóirat közli a József Attila-fordítás szövegét is. A versfordítás annak idején, 1932-ben »A hét« című eldugott kis folyóiratban jelent meg. A fordítás formája: rím nélküli szabadvers. Ez a tény feltétlenül arra mutat, hogy József Attila nem orosz eredetiből fordította ezt a verset, — különben el sem képzelhető, hogy József Attila, aki ugyanolyan mesteri rimelő volt, mint Majakovszkij, érzéketlen maradt volna Majakovszkij szellemes rímei iránt. A fordítás ritmusa is erős eltérést mutat az eredetitől. Egy-egy tömör költői kifejezést felold, élénkébbé, de végeredményben erősen megváltoztatva az eredeti vers képalkotási módját. Például: »ritmusa — lövedék« — ez a fordításban így hangzik: »Csapkodó lövedék-jégeső — a ritmusa«. — Ez a sor: »ríme: tűz háztól házig« szintén feloldódik négy sorban. És ugyancsak feloldódik, hat sorra ez a három sorra sűrített, kemény kép is:

»Lépések rotációsgépével
terek terméskő-nyomópapirosán
nyomatott ez a kiadás.«

Még ha feltételezzük, hogy József Attila közvetítő szöveget, — talán franciát —

vagy magyar nyersfordítást használt versfordításához, nehezen lehet megmagyarázni, ezt a József Attilánál is, általában is szokatlan felhígítási eljárást. Legkézenfekvőbb ez a magyarázat: József Attila tartott tőle, hogy a Majakovszkij stílusát nem ismerő magyar olvasók nem tudják felfogni ezeket a szinte bazaltkőbe vágott költői képeket, csakis akkor, ha ő, a költő ezeket a súlyos képeket elemekre bontja és ezekből az elemekből élénkebb, színesebb, — könnyedebb képeket alkot. Természetesen azt őneki is éreznie kellett, hogy ez az új vers már nem Majakovszkijra jellemző, hanem a fordító-költőre. A fordításból mindenesetre lemérhető az a döbbenet, ami József Attila lelkében támadt ezekben a harcászatról és nyomdaiparból vett lenyűgöző erejű hasonlatoknak olvasásakor. Úgy gondolom, el kell mondanom egyet más saját Majakovszkij-fordításaimról is. En még 1930-ban jutottam hozzá Majakovszkij és Jeszenin-versek orosz szövegéhez: egy észt ösztöndíjas hozta őket hozzánk titokban. Mindjárt fordítottam is ezeket a verseket, de a fordítások, az ismert okokból, csak kéziratban terjedtek. 1937-ben megjelent »Napnyugati madarak« című műfordításkötetembe igyekeztem becsempészni őket, de a kötetben a cenzor csak Jeszenyin »A kutya« című versét hagyta benn, mint amelyiknek semmi politikai éle nem volt. Jeszenyint teljes formahűséggel tolmácsoltam, a Majakovszkij-verseket azonban én is rímtelen szabadversekké alakítottam. E fordítások közül egyesek — a »Hátgerincfűrűlya«, a »Nadrágbabújt felhő« és »Az író testvérek« a felszabadulás után indult első irodalmi folyóiratban, a »Magyarok«-ban, az 1945 októberi számban jelentek meg, mások az »Új Magyarország« című hetilap januári és februári számaiban. Az 1945-ben megjelent »Szabadság költői« című világirodalmi antológiában megjelent ugyancsak az én fordításomban, Majakovszkij »Napiparancs a művészet hadseregéhez« című verse.

Az én felszabadulás előtt készült, említett fordításaim sem sokkal vitték előbbre az igazi Majakovszkij megismertetésének ügyét. De a felszabadulás után munkához láttam, addig készült Majakovszkij-fordításaim nagy részét megsemmisítettem, a megmaradottakat teljesen átdolgoztam, és főleg új munkákba kezdtem azzal a céllal, hogy Majakovszkijhoz minden tekintetben méltó fordításokat készítsék. Ennek a munkának az eredményei már lemérhetőek »A szabadság magvetője« című kötetben, amelyben többek között »Az író testvérek« és a »Napiparancs a művészet hadseregéhez« című verseket új, formahű fordításban közlöm. Ugyancsak ebben a kötetben adtam ki a »Vladimir Iljics Lenin« egy részletének és a »Kezeket el Kínától«

című vers fordítását, amelyek közül az előbbit azóta már újra átdolgoztam.

Ugyanakkor más költők és műfordítók is vállalkoztak arra a feladatra, hogy Majakovszkijnak egy-két versét méltó módon szólaltatják meg magyarul. Erre bizony nagy szükség volt, hiszen az 1947-ben megjelent »Az orosz irodalom kincsesháza« című majdnem félezer oldalas kötetben közlétt 11 Majakovszkij-fordítás közül csak három fordítás volt kielégítő, — ezek közül kettőt Lányi Sarolta, egyet Trencsényi-Waldapfel Imre fordított — a többi nyolc vers fordítása még a közepes igényeket sem elégíthette ki. A jó költők és fordítók vállalkozása új és az eddigieknél lényegesen jobb Majakovszkij-fordítások elkészítésére nagy segítséget jelentett a magyar költészetnek akkor, a felszabadulás harmadik évében, amikor még makacsul tartotta magát a l'art pour l'art-irány, amelynek hívei »plakát-költészet«-nek minősítettek minden olyan verset, amelyben a költő a nép harcát és építőmunkáját támogatta. Az addig ismert, és jórészt méltatlan Majakovszkij-fordítások alapján a »tisztá költészet« hívei plakát-költőként emlegették Majakovszkijt, a szovjet korszak legnagyobb, legtehetségesebb énekesét. A költőknek és műfordítóknak ez a vállalkozása volt hivatva bebizonyítani, hogy a tudatosság — ami a szocialista költő sajátja, — és a művészi árnyalatosság, — amivel az elefántcsonttorony költői dicsekednek, egyáltalán nem ellentétek. A nép, a tömegek mindennapi kérdései elől híres elefántcsonttoronyokba zárkozó költők ugyanis szeretnék elhíttetni magukról, hogy övek a vers tiszta zeneisége, az árnyalatok finomsága, a művészi szépség, — a nép vágyait és harcait éneklő és a nép életének valóságát ábrázoló költők művészeite pedig: plakát, propaganda. Az igazi Majakovszkij megszólaltatása meggyőzhetett mindenkit Magyarországon, a »tisztá költészet« legmakacsabb művelőjét is, hogy a szocialista költő a művészieség és árnyalatosság tekintetében is fölülte áll a l'art pour l'art-irány követőinek. Az új Majakovszkij-fordítások megmutatták a magyar íróknak és közönségnek: hogyan él és hogyan dolgozik egy költő, akinek művei az alkotó élet valóságát tükrözik, s akinek merész tekintete már a biztos jövőbe villan. Végre világosan állt előttünk a nép igazi költőjének alakja!

Az új Majakovszkij-fordítások gyűjteménye 1947-ben jelent meg »Majakovszkij válogatott versei« címmel. Ennek a kiadásnak igen nagy sikere volt, csakhamar elfogyott és az első kiadást még három új kiadás követte. A kötet munkatársai között már költőket is találunk: Devecseri Gábort, Somlyó Györgyöt, Gábor Andort, Hidas Antalt és Szabó Lőrincet. A műfordítók

közül legjobb munkát végzett Kardos László, Gáspár Endre és Hegedűs Géza.

Megtörtént hát Majakovszkijjal is az a »csoda« nálunk, ami Shakespeare-rel, Villonnal, Goethével és Dantéval és még egy néhány nagy költővel. Ma már nemcsak magyar Shakespeareünk, Goethénk, Danténk, Villonunk, Racineunk és Shelleynek van, de vannak Majakovszkij-versek, amelyeket magyar verseknek érzünk, olyan fordításokban, amelyek híven tolmácsolják Majakovszkij minden, első pillantásra különösnek tetsző költői sajátosságát. »Black and White« Kardos László fordításában, — az. »Önagyonülésezők« Hegedűs Géza fordításában, — »Tamar és a démon« Gáspár Endre fordításában, — »Beszélgetés Lenin elvtársal« Gábor Andor fordításában s végül, de nem utolsó sorban: »Kolumbusz Kristóf« Szabó Lőrinc fordításában: mind ilyen szépen és keményen zengő, Majakovszkij hamisítatlan hangját és mondanivalóját megszólaltató költemények.

És a magyar nép szívébe zárta ezt a költőt, akiről elmondhatjuk, ha mégoly hihetetlenül hangzik is, hogy napjainknak legnépszerűbb magyar költője. A »Válogatott versek« megjelenése óta Majakovszkij költészete elevenen ható, sőt irányító élményünké lett. Szinte elő sem tudnánk sorolni azt a sok lapot, folyóiratot és füzetet, amelyekben Majakovszkij

magyarrá fordított versei megjelentek. Ezeket a verseket megszámlálhatatlan alkalommal szavalják hivatásos színészeink a rádióban, munkás- és ifjúsági versmondóink műsoros esteken, kultúr-előadásokon, tömegszervezetekben, pártszervezetekben és ifjúsági előadásokon. A kultúra meghódításáért rohamra induló népi tömegek kezében fegyverré vált Majakovszkij költészete, azzá, amivé ő maga szánta a világ proletáriátusának.

A magyar nép örömmel és lelkesedéssel hallja és olvassa a már eddig megismert és méltán híressé vált Majakovszkij-fordításokat, de áhitattal várja a még most készülő új Majakovszkij-fordításokat. És ezek a fordítások nem fognak sokáig vártni magukra. A magyar költők máris lázas és lelkes igyekezettel készítik elő a legújabb, de remélhetőleg nem legutolsó Majakovszkij-kötetet, amely el akarja tüntetni azokat a hibákat is, amelyekről az 1947-es, és az azóta megjelent kiadásokat sem lehetett még megszabadítani. A készülő kötetek szerkesztői célul tűzték ki többek között azt is, hogy egyetlen dilettánst sem hagyjak meg a kötet munkatársai között. Ezek szerint az új magyar Majakovszkij-fordítások valóra váltanak végre sokaknak régi vágyát, azt, hogy Majakovszkijnek minden verssorát elsőrendű költő és elsőrendű műfordító fordítsa magyarrá.

(Folytatjuk.)

Képes Géza

HÉT ÉVSZÁZAD MAGYAR VERSEI

Szerk.: Klaniczay Tibor, Komlós Aladár, Lukácsy Sándor, Pándi Pál, Szász Imre. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1951.

I.

A Szépirodalmi Könyvkiadó s e kötet szerkesztői valóban olyan versgyűjteményt adtak a magyar nép kezébe, amely a felszabadulás óta először foglalta össze a magyar költészet hét évszázadát. A feladat, melyet a szerkesztők magukra vállaltak, nagy és tiszteletreméltó. E munkával körülbelül egy időben jelentek meg a Szöveggyűjtemények első kötetei, melyek főleg egyetemi ifjúságunk, eljövendő magyar tanáraink számára adtak segédkönyvet a magyar irodalomba való elmélyedés kiinduló pontjául. Kötetünk fel-

adata azonban talán még ennél is fontosabb. Széles olvasóközönségünk, az egész dolgozó magyar nép számára kellett olyan olvasmányt adni, amely bemutatja irodalmunk élő, haladó hagyományait, és rajtuk keresztül azt, hogy a magyar irodalom mindig teljesítette feladatát.

Azonnal felmerül a kérdés, hogy jogos-e az a megkülönböztetés, melyet a szerkesztés alkalmazott, amikor a verseket elválasztotta a prózától, hiszen ismert, hogy a színhistóriák például ugyanolyan szerepet töltek be a magyar földön, mint az egykorú Itáliában a prózai novellisztika és regényirodalom. Tehát a vers és a próza szerepe régebbi századainkban egészen másként alakult, mint ma. Felmerül a kérdés, nem kellett volna-e a magyar irodalom e gyűjte-

* A Hét évszázad magyar versei c. antológia további fejezeteinek bírálatára visszatérünk még. Kritikánkkal egyben segíteni kívánjuk az antológia új, bővített kiadásának összeállítását is. Szerk.